

ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ (ГМО-ПРОДУКЦІЯ)

*Ананевич Н. П., здобувач вищої освіти групи Б 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Розглянуто особливості вживання ГМО, гарантування біологічної безпеки, законодавче регулювання щодо генно-модифікованої продукції, недоліки і переваги вживання генно-модифікованої продукції, обумовлено зв'язок із національною безпекою, національними інтересами.

Ключові слова: генно-модифікована продукція, біологічна безпека, національна безпека, продовольча безпека, гарантії біобезпеки, ризики.

Одним із дискусійних питань сучасності є вживання генно-модифікованої продукції, виробництво якої має високі темпи нарощування. Постає питання щодо її безпечності.

Виявлено, що генно-модифіковані організми (ГМО) - організми, до геному яких за допомогою методів генної інженерії інтродуковано функціонуючі сторонні гени або окремі ділянки ДНК. Основною метою досліджень у цьому напрямі стало введення до геному реципієнта генів від інших видів, які надавали б йому нові властивості [1].

Чисельність населення світу зростає й обумовлює потребу у збільшенні обсягів виробництва продуктів харчування. Так, генно-модифікована продукція вирішує кількісну продовольчу проблему світу.

Перевагами вживання генно-модифікованої продукції є стійкість рослин до хвороб, морозів, засухи, виготовлення вакцин, медикаментів, фітокорекція ґрунтів. Використання продуктів генної інженерії дозволяє зменшувати збитки від шкідників, перепадів температури й вологості, економити воду й енергію, знижувати собівартість продукції [2].

Питання генно-модифікованої продукції є питання біологічної безпеки, яка являє собою стан середовища життєдіяльності людини за якого відсутній негативний вплив біологічних, хімічних, фізичних чинників на біологічну структуру, відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосферу) та сільськогосподарські рослини і тварини [3].

Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» забороняє обіг ГМО-продуктів, які не внесено до Державного реєстру ГМО сортів сільськогосподарських рослин та порід тварин, створених на основі ГМО. Проте, жодний сорт культурних рослин до Державного реєстру генно-модифікованих організмів не занесено, статистична інформація відсутня [4].

Водночас спостерігається посилення негативного впливу біологічних чинників на населення, існує можливість виникнення біологічних загроз, які пов'язані із сучасним розвитком біотехнологій, відсутність врегульованого порядку генно-інженерної діяльності.

Біологічна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки України. Однією із гарантій забезпечення біобезпеки є формування в Україні ефективного нормативно-правового регулювання діяльності у сфері біотехнологій, зокрема поводження із генно-модифікованими організмами [5].

Аналіз різноманітних ризиків, який провели міжнародні організації, свідчить про те, що на сьогодні достовірно не встановлено негативний ефекти на довкілля й здоров'я людини від використання генно-модифікованих рослин, вироблених із них продуктів харчування, кормів для тварин [6].

За умов глобалізації нейтралізація загроз, у тому числі біологічного характеру, є питанням національної безпеки й потребує запровадження низки системних заходів (від законодавчого врегулювання до контролю за виконанням на різних рівнях управління [7].

Суттєвими ризиками вживання генно-модифікованої продукції є негативний вплив на організм людини, потенційний негативний вплив генно-модифікованих рослин на довкілля за їхнього широкого використання [8].

Гарантування біологічної безпеки тісно пов'язане із ефективним нормативно-правовим регулюванням, яке потребує удосконалення законодавства у сфері використання ГМО та інших біотехнологій.

Література:

1. Всеукраїнська екологічна ліга. ГМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/pro-vel/tematychni-napriamy-diialnosti/hmo>
2. Генетично модифіковані організми: чому ГМО може і нагодувати, і вилікувати людство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://projects.platfor.ma/gmoomnomnom/>
3. Біологічна безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1929:562>
4. ГМО-рослини: чи введе Україна мораторій на вирощування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=gmo-roslini-ci-vvede-ukraina-moratorij-na-virosuvanna>
5. Правові аспекти біологічної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pp_2015_4_4.pdf
6. Надумані та реальні ризики від комерційного використання ГМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://propozitsiya.com/ua/nadumani-ta-realni-riziki-vid-kommerciynogo-vikoristannya-gmo>
7. Економічна безпека: глобалізація, геоэкономика, адаптація: розвиток: навчальний посібник. О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська. Миколаїв. 2017. 174 с.
8. Всеукраїнська екологічна ліга. Про наслідки вживання ГМО для людини і навколишнього середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/pro-vel/misiia-vel/vystupy-publikatsii/2012/item/74-pro-hmo-hazeta-kontrakty>

Annotation

The features of GMO use, biosafety assurance, legislation on genetically modified products, disadvantages and advantages of GMO use are considered, connection with national security and national interests is stipulated.

Key words: *genetically modified products, biological security, national security, food security, biosafety guarantees, risks.*

**Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**